HANDLINGSPLAN
FOR
FOLKEHELSE,
IDRETT OG FYSISK AKTIVITET
2011-2013

GRATANGEN KOMMUNE

Innhold

Bakgrunn for plan for folkehelse, idrett og fysisk aktivitet 5
Troms fylkeskommune 5
Gratangen kommune 5
Planarbeid og vedtak 5
Disposisjon av planen 6
Folkehelsearbeid 6
Visjon og strategier for folkehelsearbeidet i Troms: 7
Folkehelsearbeid i Gratangen 7
Historikk 7
Tiltak per i dag 8
Statistikk 8
Strategier og tiltak for folkehelsearbeidet 10
Fysisk aktivitet 12
Kosthold 12
Tannhelse 13
Tobakk 13
Rus 14
Psykisk helse 14
Seksuell helse 15
Helse i arbeidsliv 15
Friluftsliv og naturopplevelse 16
Sammenhengende nettverk av gang- og sykkelveier 16
Fysak gruppa 17
Anlegg for idrett og fysisk aktivitet – spillemidler 18
Stat- og fylkesnivå 18
Troms Idrettskrets 18
Gratangen kommune 18
Evaluering av plan *Anlegg og områder for idrett og friluftliv* 1997-2008 20
Oversikt anlegg for idrett og fysisk aktivitet per 2010 21
Idrett og fysisk aktivitet 2011-2013, anlegg under planlegging: 24
Gratangen idrettslag 24

Andre foreninger 25
Skuhppa friluft 26
U.L. Nordlys, Løvdal 27
Skolene i Gratangen 27
Gratangen jeger- og fiskeforening 27
Laberg og Omegn grendelag 27
Gratangsfjellet Hotell AS – Gratangsfjellet Alpinsenter 27
Mottatte innspill om planlagte tiltak 2011-2013, uprioritert rekkefølge: 28
Handlingsprogram 2011 - Prioritering av utbygging av anlegg: 29
Avslutning 30

Forord

Hovedutvalget for skole, oppvekst og kultur nedsatte høsten 2009 et arbeidsutvalg som skulle utarbeide plan for *Folkehelse, idrett og fysisk aktivitet*. Kulturkonsulenten har hatt sekretærfunksjonen og koordinatorrollen for planarbeidet. I utvalget var begge skolene i Gratangen vært representert, samt lag og foreninger, mens politikerne er blitt holdt orientert underveis. Arbeidsutvalget har bestått av representanter fra følgende enheter:

- Rektor ved skolene i Gratangen
- Gratangen idrettslag
- Representanter fra FYSAK-gruppa
- Medlem av ungdomsrådet
- Sekretær kulturkontoret

Alle aktører takkes for innsats og bidrag i tilknytning til planarbeidet. Nå er det viktig å følge dette opp, og ta planen i bruk i hverdagen. Vi håper plandokumentet vil øke samarbeidet på tvers av fagområdene til det beste for alle innbyggere i Gratangen kommune, og at politikere gjøres oppmerksom på den aktivitet som utføres og legger til rette for videre utvikling.

Lykke til!

Leder hovedutvalget for skole, oppvekst og kultur

Hanne Bjerkmo Are, oktober 2010.

Bakgrunn for plan for folkehelse, idrett og fysisk aktivitet

Troms fylkeskommune

Troms fylkeskommune har utarbeidet sin tverrfaglige handlingsplan som ble vedtatt i Troms fylkesting 2. desember 2008: *Folkehelse, idrett og friluftsliv – Handlingsplan for Troms 2008-2013.* Handlingsplanen viser at Troms fylkeskommune fokuserer på folkehelsearbeidet og den betydning den har for samfunnet generelt. Innenfor denne handlingsplanperioden vil Troms fylkeskommune ha et tverrfaglig perspektiv på helsefremmede og forebyggende tiltak, fysisk aktivitet og idrett generelt. Visjoner om livsglede og gode levekår for hele befolkningen i Troms er sentral.

Gratangen kommune

I Gratangen kommune vil planen for *Folkehelse, idrett og fysisk aktivitet 2010-2013* være en videreføring av tidligere plan for "*Anlegg og områder for idrett og friluftsliv, 1997-2008*", samt øvrige planer og prosjekter innenfor folkehelse. Det er første gang Gratangen kommune utarbeider en felles plan for disse områdene. Det er viktig at Gratangen kommune er en pådriver for å utvikle og forbedre folkehelsearbeidet i egen kommune. Utarbeidelse av denne planen er en del av dette arbeidet. Innbyggernes helse er fundamentet for en positiv samfunnsutvikling lokalt, regionalt og nasjonalt.

En grunnleggende forutsetning for trivsel er trygghet i hverdagen. Trygghet kan bare skapes ved å betrakte menneskenes liv som en helhet. Skal det offentlige være i stand til å ta ansvaret for menneskenes trivsel på alvor, må de prioriteringene som gjøres, være basert på helhetsvurderinger. Det er derfor besluttet å lage en tverrfaglig plan for folkehelse, idrett og fysisk aktivitet. Det blir viktig å jobbe videre med å utvikle nettverk internt på tvers av avdelinger i det offentlige, samt utvikle nettverk eksternt med frivillig sektor og andre aktører for å gi et best mulig tilbud til innbyggerne.

Planarbeid og vedtak

Kommuneplan for Gratangen kommune skal bestå av en arealdel og en samfunnsdel. Arealdelen ble vedtatt i kommunestyret våren 2010, mens det per i dag ikke foreligger utarbeidet plan for samfunnsdelen. Plan for *Folkehelse, idrett og fysisk aktivitet 2011-2013* vil være en del av den framtidige samfunnsdelen i kommuneplanen.

Det er gjort politiske vedtak som grunnlag for planarbeidet. Hovedutvalget for Skole, oppvekst og kultur vedtok i sak 16/09 hvor det ble oppnevnt arbeidsgruppe vedrørende utarbeidelse av plan for folkehelse, idrett og fysisk aktivitet:

HU-SOK ber administrasjonen ivareta intensjoner og bestemmelser i Plan og Bygningsloven i planarbeidet.

Gratangen kommunes plan for *Folkehelse, idrett og fysisk aktivitet 2011-2013* har vært oppe til politisk behandling i hovedutvalg, planutvalg og kommunestyre.

Disposisjon av planen

Planen vil i stor grad omhandle folkehelsearbeidet i kommunen generelt i fortid, nåtid og framtid. Planarbeidet vil vise hvordan vi kan arbeide systematisk for å oppnå gode resultater til det beste for innbyggere og lokalsamfunn. Planen skal også gi en oversikt over planlegging av utbygging av anlegg for idrett og fysisk aktivitet i perioden frem til 2013, men bør også gi et langsiktig perspektiv over målsettinger frem mot 2018. Her er det imidlertid mottatt få tilbakemeldinger om fremtidige planer fra lag og foreninger, men eventuelle nye forslag til anlegg vil legges inn når planen rulleres i 2012. Som vedlegg til planen følger begrepsavklaringer.

Folkehelsearbeid

Begrepet folkehelsearbeid er definert som samfunnets totale innsats for å opprettholde, bedre og fremme folkehelsen. Det blir viktig å styrke verdier som gir enkeltindividet og grupper muligheter til ansvar, delaktighet, solidaritet, mestring og kontroll over eget liv. Hver enkelt innbygger har ansvar for egen helse, men samfunnet generelt har muligheter til å påvirke de valg innbyggere foretar seg gjennom informasjonsarbeid og tilrettelegging, samt tilføring av kompetanse og holdningsskapende arbeid. Nedenfor vil vi gjøre rede for noen sentrale begreper: *partnerskap for folkehelse*, *frisklivsarbeid* og *fysak*.

Partnerskap for folkehelse

Gjennom helsefremmende, forebyggende, trivselsfremmende og rehabiliterende tiltak skal partnerskap mellom det offentlige, frivillige lag og institusjoner fremme aktivitet, sunnhet og trivsel i kommunen.

Gratangen Seniordans har oppvisning under Eldredagen 2010

Frisklivsarbeid

Frisklivsresepten henviser til en frisklivssentral for tidsavgrenset veiledning og oppfølging innenfor områdene fysisk aktivitet, kosthold og røyking. Den kan skrives ut av lege, annet helsepersonell eller NAV og varer i tre måneder. Perioden starter med en helsesamtale for å kartlegge motivasjon og muligheter. Basert på dette utvikler deltaker og veileder en plan for hva frisklivsperioden skal inneholde. Gratangen Frisklivssentral ble etablert i 2009 i nært samarbeid med Troms fylkeskommune. Siden januar 2010 har det vært ansatt koordinator, noe som har skapt økt aktivitet og resultat. Frisklivssentralen er en videreføring av "Grønn resept" som har vært en del av Handlingsplanen for Fysakarbeidet siden 2002.

Fysak

Fysak er et lavterskeltilbud rettet mot inaktive grupper i befolkningen. Målet er en systematisk bruk av tilpasset fysisk aktivitet i folkehelsearbeidet slik at målgruppen skal blir mer aktiv. Gratangen kommune har vært en "fysak-kommune" siden 2002 og har jobbet tverrfaglig med planlegging og gjennomføring av aktiviteter. Resultatet er at flere inaktive har blitt aktive. Dette er imidlertid en målgruppe som trenger en kontinuerlig oppfølging, så dette arbeidet bør prioriteres videre i folkehelsearbeidet.

Visjon og strategier for folkehelsearbeidet i Troms:

Handlingsplanen for Troms 2008-2013, Folkehelse, idrett og friluftsliv, har følgende visjon for folkehelsearbeidet i vårt fylke:

Folkehelsepolitikken i Troms skal bidra til livsglede og gode levekår for hele befolkningen.

Handlingsplanen legger rammer for den videre utviklingen av folkehelsearbeidet i Troms på grunnlag av styringssignaler fra staten, utfordringer og erfaringer fra tidligere år nasjonalt og regionalt, samt rollen som regionalutviklingsaktør.

Fem hovedstrategier vektlegges:

1. Folkehelse skal være et regionalpolitisk utviklingsområde for Troms
2. Alle kommunene i Troms skal inngå i folkehelsesamarbeidet i løpet av perioden
3. Regionale folkehelseaktører skal knyttes nærmere folkehelsesamarbeidet
4. Et systematisk og tydelig folkehelsearbeid i alle videregående skoler i Troms
5. Etablere et folkehelseforum med representanter fra statlige, regionale og lokale aktører.

Folkehelsesamarbeidet i Troms er navnet på partnerskapet for folkehelse i Troms i den kommende planperioden.

Folkehelsearbeid i Gratangen

Historikk

2002 - det ble vedtatt at Gratangen kommune ville slutte seg til plan for deltakelse i Fysak Troms, og det ble nedsatt en lokal arbeidsgruppe og utarbeidet en lokal arbeidsplan.

2005 - det ble inngått en partnerskapsavtale mellom Lavangen, Gratangen og Salangen kommune og fylkeskommunen om folkehelsearbeid.

2009 - Gratangen kommune valgte å stå alene i direkte partnerskapsavtale med fylkeskommunen.

Folkehelsearbeidet i Gratangen kommune foregår i ulike enheter innenfor helsesektoren, oppvekst og kultur, samt frivillighetssektoren. Nedenfor ser vi flere tiltak i regi av Gratangen kommune:

Tiltak per i dag

- Frisklivsresepten som i dag har en stabil gruppe og er i stadig utvikling.
- 30-trimmen, et samarbeid mellom Lavangen, Salangen og Gratangen. Det er i dag 10 løyper i hver kommune som er ryddet og merket.
- I et samarbeid mellom Fysak og Gratangen Fysikalske Institutt er det etablert et treningssenter som kan disponeres av innbyggerne mot kjøp av treningskort.
- Gratangen kommune har kjøpt inn spinningssykler og annet treningsutstyr, samt utdannet spinningsinstruktører for å etablere spinnings- og treningsgrupper.
- Gratangen kommune har kjøpt inn staver og truger som brukes i frisklivsgruppa og kan lånes ut til befolkningen for utprøvning.
- I samarbeid med Seniordans er det utdannet danseinstruktører og kjøpt inn noe utstyr.
- Samarbeid med lokale lag og foreninger om støtte til allerede etablerte tiltak og støtte til oppstart av nye tiltak
- Planarbeid som tilrettelegger for utvikling og aktivitet, samt psykisk helse
- Idrettsstipend

Statistikk

Helsetjenesten i Gratangen kommune har ikke gjennomført systematisk kartlegging av status vedrørende folkehelsa til innbyggere i kommunen. Derfor har vi lite statistikk å vise til, samt analyser. Vi kan derfor kun trekke frem noen tendenser innenfor ulike områder, men vi vil unngå trekke konklusjoner. Utarbeidelse av denne planen er derfor med på å gjøre oss mer bevisste vedrørende det datamaterialet vi arbeider med til daglig, og vi har derfor som mål at når planen rulleres neste år, så vil vi ha et bedre grunnlag for analyse.

Tallmateriale i statistikker kan presenteres på forskjellige måter. Det kan vise ulike tendenser og man kan analysere ulike forhold i samfunnet. Vi skal imidlertid være oppmerksom på at statistikker av små enheter, som for eksempel kommuner med få innbyggere, kan gi store utslag i fremvisning i tabeller ved kun en liten endring i tallmaterialet. Derfor må man vise varsomhet når man skal tolke utslag i statistikk. Tabeller og statistikker er imidlertid et godt utgangspunkt for debatt om folkehelse, samt kommunens planarbeid.

En av indikatorene på god eller dårlig folkehelse, er å se på sykefraværsstatistikken for egen kommune. Statistikken for Gratangen kommune som geografisk enhet viser et legemeldt sykefravær på 11,9 prosent for 2010. La oss se på noen statistikker nedenfor:

Legemeldt sykefravær, geografisk fordeling

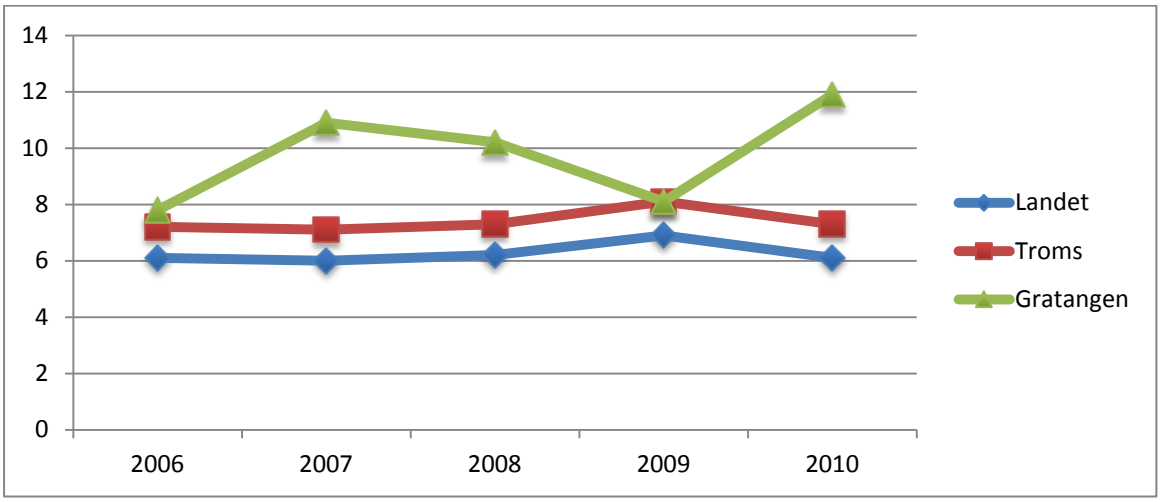

Legemeldt sykefravær i Gratangen, kjønnsfordeling

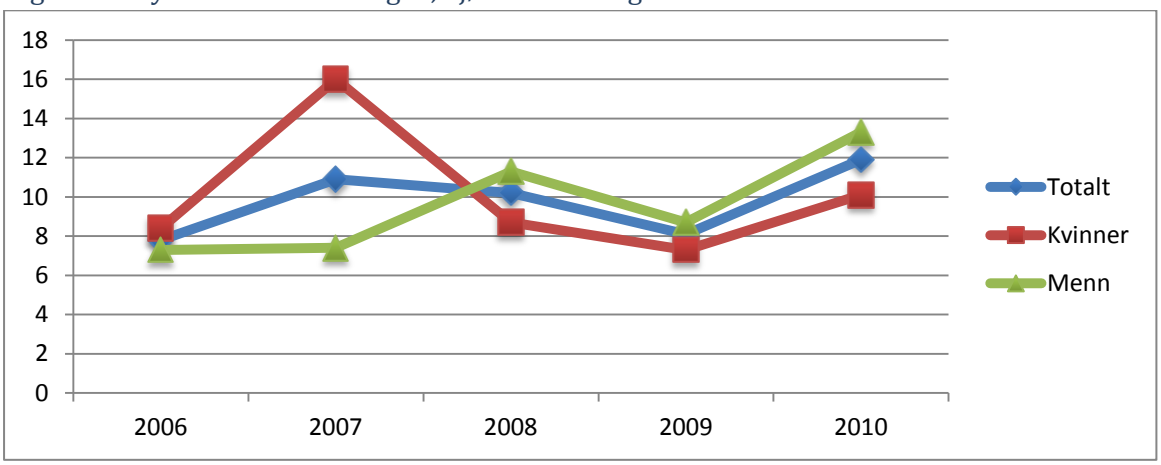

Uføretrygdede

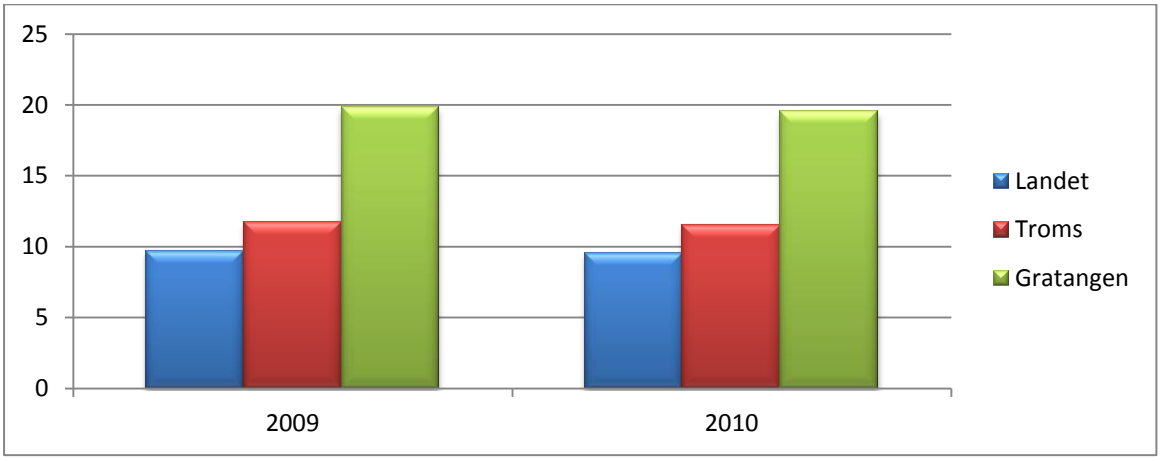

Noen flere tall

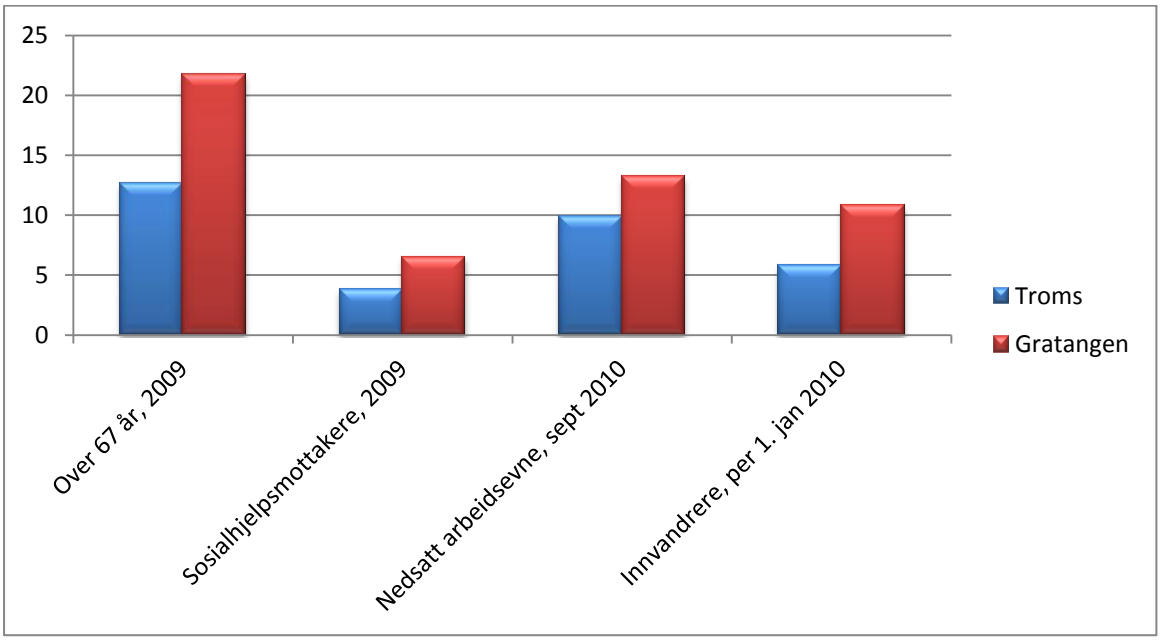

Statistikken viser at Gratangen kommune som geografisk enhet har høyt legemeldt sykefravær. I likhet med flere omkringliggende småkommuner er det en høy andel uføretrygdede. Vi ligger over gjennomsnittet i Troms når det gjelder sosialhjelpsmottakere og personer med nedsatt arbeidsevne. Gratangen kommune har et begrenset arbeidsmarked som skaper utfordringer i forhold til tiltak på dette området. Ellers er en betydelig del av befolkningen er over 67 år, noe som kan kreve ekstra utfordringer i forhold til pleie og omsorg.

Noe som ikke finnes tall på, men som kan være verdt å ha i bakhodet er livsstilsbølgen, som kommer til å komme hvis ikke man klarer å snu dagens trender i forhold til aktivitet, kosthold og rusmidler.

I tillegg burde man ha statistikker i forhold til sykdomsbildet. Per i dag finnes det ikke tall på dette, og man velger foreløpig å avvente statistikkføring til det kommer føringer fra Folkehelseinstituttet på hvilke faktorer som anbefales brukt.

Som det ble nevnt innledningsvis har vi lite analysemateriale å vise til når det gjelder folkehelsearbeidet i vår kommune. Når vi nedenfor går videre med strategier og tiltak innenfor ulike områder innen folkehelsearbeidet, så vil vi se på statistikker for Troms fylke der vi mangler referanser til egen kommune. Vi antar at Gratangen kommune ikke skiller seg mye ut fra gjennomsnittet i Troms fylke.

Strategier og tiltak for folkehelsearbeidet

Visjon for folkehelsearbeidet i Gratangen:

Gratangen kommune skal legge til rette for trivsel og gode levekår for alle grupper av befolkningen i kommunen.

Jamfør slagordet til Gratangen kommune – Et sted å bli glad i.

Målsetting for folkehelsearbeidet:

Gratangen kommune skal være en tydelig og sterk pådriver for folkehelsearbeidet i kommunen.

Ut fra kommunehelseloven og forslag til ny folkehelselov så har Gratangen kommune ansvaret for:

- fremme folkehelse og trivsel, samt gode sosiale og miljømessige forhold
- søke å forebygge og behandle sykdom, skade eller lyte
- Skal spre opplysning om og øke interessen for hva den enkelte selv og allmennheten kan gjøre for å fremme sin egen trivsel og sunnhet og folkehelse
- Kommunen skal til enhver tid ha oversikt over helsetilstanden i kommunen og iverksette nødvendige tiltak i forhold til dette
- Folkehelse skal inngå i sentrale planer og beslutningsprosesser (Helse i plan).

Folkehelsearbeidet kan ha tre ulike tilnærmingsmåter:

- Strategier som omfatter befolkningen generelt
- Strategier som omfatter risikogrupper
- Strategier som går direkte på individer med bestemte sykdommer og spesielle behov.

Arbeidsmåter og lokale tiltak:

- Kommunestyrevedtak om deltakelse i folkehelsesamarbeidet i Troms
- Folkehelsearbeidet skal ivaretas i planarbeid og på ulike nivå i kommunen (barnehager, skoler, institusjoner for eldre, PU, frisklivsresepten, etc.)
- Arbeide med tettere kontakt mellom politikere (helse-, sosial- og omsorgsutvalget, samt skole, oppvekst og kultur utvalget) og enhet for helse og oppvekst
- Arbeidet skal være langsiktig og målrettet
- Tverrfaglig samarbeid gjennom Fysak-gruppa
- 20 % folkehelsekoordinator/fysak-leder
- Frisklivssentral drevet av folkehelsekoordinator, helsesøstertjenesten og fysioterapitjenesten
- Informasjonsarbeid lokalt er viktig
- Folkehelsearbeidet skal synliggjøres på kommunens egne nettsider
- Større fokus på folkehelsearbeid på arbeidsplasser i kommunen
- Trygt lokalsamfunn, et prosjekt med fokus på skade og ulykkesforebyggende arbeid. Se nedenfor.

Trygg og tilgjengelig kommune

Gratangen kommune har deltatt i Norsafety prosjektet, ”Troms Fylke- trygg og tilgjengelig”, fra høsten 2009. Dette er et forpliktende samarbeid og skal ende opp med en Handlingsplan for den enkelte kommune. Deltakere har vært Ordfører, medlemmene av Fysakgruppa og leder for Frivillighetssentralen i Gratangen.

Hovedmål:

- Å ivareta interesser og behov til personer med funksjonsnedsettelser i den fysiske planlegging og utforming av kommunen slik at den blir mest mulig tilgjengelig for alle. Dette gjelder også utforming av informasjon og kommunikasjonskanaler mellom kommunen og innbyggerne.
- Å sikre at alle kommunens innbyggere gis tilgang til ressurser og virkemidler som kan bidra til en optimal tilstand av sikkerhet, det vil si en stor grad av kontroll over fysiske, materielle eller psykososiale trusler, slik at en opplever å være beskyttet mot, eller ikke utsatt for fare.

Tiltak som hittil er satt i gang er:

- Spørreundersøkelse blant kommunens innbyggere om risiko for uhell og ulykker
- Utdeling av sandbøtter til eldre
- Det er innhentet statistikk fra skoler, barnehager, pleie- og omsorg og fra sykehusene om skadeomfang og skadetyper de siste årene.

Handlingsplan for Gratangen kommune er under utarbeidelse av Fysak gruppa og leder for Frivillighetssentralen, og vil bli ferdig i løpet av sommeren for så å legges fram til politisk behandling.

Fysisk aktivitet

Mål

Kommunens innbyggere skal ha mulighet til regelmessig fysisk aktivitet, uansett forutsetninger.

Gratangen kommune skal ha dialog med aktuelle aktører innenfor folkehelse, idrett og fysisk aktivitet, både i forhold til planlegging og gjennomføring av tiltak for å nå de mål vi setter oss. Nedenfor listes opp flere tiltak som er igangsatt og som forsøkes opprettholdt i planperioden.

Tiltak

- Fysak-kommune
- Støtte til lavterskel-tiltak gjennom Fysak-millionen
- Videreføre og utvikle frisklivsresepten
- Markedsføring av 30-trimmen og vedlikehold av merking
- Kompetanseheving fysisk aktivitet i barnehage og skole
- Fysioterapitjenesten inn i skolen i samarbeid med skolehelsetjenesten
- Tilbud til spesielle grupper
- Tilrettelegge for økt bruk av svømmehallen
- Tilrettelegge for økt bruk av treningssentre
- Oppkjøring av skiløyper
- Årlig idrettsstipend til unge utøvere etablert 2010

Kosthold

Spisevaner i hverdagen er med på å påvirke om man får god eller dårlig helse. De største utfordringene vi har i dagens samfunn er å redusere inntak av mettet fett og sukker. Målet er å øke inntaket av frukt og grønnsaker for å redusere helseproblematikken. Det vil også være viktig å

fokusere på utsatte grupper i samfunnet. Dette ønsker vi å gjøre noe med i Gratangen, og vi har derfor jobbet i flere år med ulike tiltak.

Mål

Innbyggerne i kommunen skal ha kunnskap om og tilgang til sunn og trygg mat. Barnehager, skoler og institusjoner skal vektlegge gode matvaner.

Tiltak

- Frisklivsresepten
- Bra-Mat kurs – gruppebasert kostholdskurs i regi av frisklivssentralen. Kurset er forankret i statlige retningslinjer for sunt kosthold
- Kompetanseheving vedrørende kosthold i barnehage, skole og institusjoner
- Tettere samarbeid mellom helsetjenesten og barnehage, skole og institusjoner
- Frukt og grønnsaker i skoler og barnehager
- Fiskesprell – kostholdsprosjekt rettet mot barn og ungdom med fokus på sunt kosthold hvor sjømat har en viktig plass.

Tannhelse

Tannhelse har sammenheng med sunne spisevaner og tannhygiene. Tobakk og rusproblematikk er også med på å påvirke tannhelsen.

Mål

Befolkningen i kommunen skal ha god tannhelse.

Tiltak

- Egen tannhelsetjeneste i kommunen
- Frukt og grønt i barnehager og skoler
- Tilrettelegging for rent vann som tørstedrikk i barnehager og skoler
- Informasjon om sunt kosthold jfr. tiltak under kosthold
- Informasjonsarbeid i barnehager og skoler, tannlegekontor og helsesøster.

Tobakk

Andel av røykere er over gjennomsnittet i Troms fylke. Det er den nok også her i vår kommune. Her har det også vært jobbet en del over flere år, spesielt på ungdomstrinnet for å forhindre at ungdom begynner å røyke. Med andre ord, føre-var prinsippet.

Mål

Andelen av tobakkrelaterte helseplager i Gratangen skal reduseres ned til landsgjennomsnittet.

Tiltak

- Frisklivsresepten
- Røykefrie sammen – gruppebasert røykeavvenningskurs i regi av frisklivssentralen. Kurset er utviklet av helsedirektoratet
- Styrking av forebyggende arbeid i skolen
- Røykfri kommune – forslag til tiltak kan være forbud mot røyking i arbeidstiden for alle kommunens ansatte?

Rus

Utfordringer i forhold til rus er også et problem i Gratangen. Den er lite synlig, men finnes. Derfor er det viktig at man utøver tiltak for å skape rette holdninger blant ungdom og andre utsatte grupper, samt at man kan sette inn tiltak på de som allerede er berørte.

Mål

Andelen av rusrelaterte helseplager i Gratangen skal reduseres.

Tiltak

- Frisklivsresepten
- Styrking av forebyggende arbeid i skolen
- Tettere samarbeid med politiet
- Ruskonsulent er et ønsket tiltak.

Psykisk helse

Utfordring i kommunen i forhold til tjenestetilbud innenfor psykiatrien på grunn av reduksjoner i stillingsandeler. Manglende kapasitet går ut over de som har behov for støtte til å mestre eget liv. Tiltak kan også være vanskelig å gjennomføre på grunn av dette.

Målsetting

Gratangen kommune skal bidra til å fremme selvstendighet
og evnen til å mestre eget liv.

Tiltak

- Frisklivsresepten
- Skape økt forståelse for psykisk sykdom
- Styrking av forebyggende arbeid blant barn og unge
- Psykisk helse i skolen
    - Alle har en psykisk helse – prosjekt i ungdomsskolen som skal gjøre elevene bedre i stand til å ivareta egen og andres psykiske helse

    - Zippis venner, prosjekt på første årstrinn som skal lære barn å mestre dagliglivets utfordringer
- Olweus-prosjektet mot mobbing i skolen
- Styrking av forebyggende arbeid blant flyktninger
- Flyktningekonsulent og flyktningehelsesøster
- Ressurser i psykiatritjenesten bør økes og det bør satses på kompetanseheving som for eksempel utdanning av KID-instruktør. KID er et kurs i mestring av depresjon som av Helsedirektoratet er ment å være førstevalg i behandling av depresjon. (Helsesøster er utdannet KID-instruktør, men det skal være to for å drive kurs)

Seksuell helse

Seksuelt overførbare sykdommer og infeksjoner er en utfordring. Noen av konsekvensene kan føre til infertilitet og det er derfor viktig med informasjonsarbeid. Klamydia er den vanligste seksuelt overførbare infeksjonen i landet, og er mest utbredt blant ungdom.

Mål

Trygg og sikker seksualitet og god reproduktiv helse for innbyggerne i Gratangen.

Tiltak

- Styrke det forebyggende helsearbeidet i skolen
- Lavterskeltilbud til ungdom, ungdommens helsestasjon.

Helse i arbeidsliv

Dette er et viktig punkt å rette fokus mot, spesielt når vi per statistikk for 2010 ser at vi ligger på sisteplassen i landet med et legemeldt sykefravær. Utviklingen fremover bør følges tett og tiltak bør gjennomføres.

Mål

Folk i arbeid!

Tiltak

- Frisklivsresepten
- Inkluderende arbeidsliv
- Økt fokus på tilrettelegging på arbeidsplassen
- Kvalifiseringsprogrammet
- Integreringsprogrammet for flyktninger
- Bedriftshelsetjeneste etablert
- Nærværsprosjekt – trivsel på jobb
- Trim i arbeidstiden er et ønske
- Et sterkere samarbeid mellom NAV/kvalifiseringsprogrammet og frisklivsresepten for å få folk raskere tilbake i arbeid jfr. Aktiv på dagtid i Tromsø.

Flere av tiltakene som er igangsatt ovenfor vil forhåpentligvis være med på å redusere fravær og øke nærværet.

Friluftsliv og naturopplevelse

Nasjonal friluftspolitikk definerer friluftsliv som *opphold og fysisk aktivitet i friluft i fritiden med sikte på miljøforandring og naturopplevelse*. Målsetningen er å fremme det enkle friluftslivet for alle grupper i befolkningen, og at det skjer i pakt med naturen. Friluftsliv er viktig for innbyggerne i Gratangen, og for tilreisende. Det er en viktig samfunnsoppgave å sikre ulike deler av befolkningen tilgang til friluftsliv. Friluftsliv har mange aspekter ved seg. Ikke bare den fysiske aktiviteten i seg selv, men også opplevelsen, det sosiale samværet, holdningsskapende arbeid, lære om natur og dyreliv, m.m.

Lag og foreninger er viktige aktører i dette arbeidet, men også det samarbeidet som skapes mellom frivillig og offentlig sektor. Det er viktig å legge til rette for fysisk aktivitet i naturen slik at fysisk bevegelse kan etableres som en naturlig del av folks fritid. For å ivareta friluftslivet i hele sin bredde må det finnes et vidt spekter av arealer med ulik kvalitet og tilrettelegging. Sammen med tilbud i regi av frivillige organisasjoner vil opplyste og merkede turstier, gangveier, sykkelanlegg og lignende, være med på å fremme fysisk aktivitet. Det er spesielt viktig at også funksjonshemmede får tilrettelagt områder for aktivitet.

Turløype Dudalen i Foldvik med gapahuk.

Sammenhengende nettverk av gang- og sykkelveier

Nasjonal transportplan har som mål at det skal bli tryggere og mer attraktivt å sykle. Virkemidler og tiltak for denne gruppen, vil i de fleste tilfeller også bedre sikkerheten og framkommeligheten for gående. Sykkel er et miljøvennlig transportmiddel og har så stor rekkevidde at den kan være et godt alternativ til bil på kortere turer. Sykling som aktivitet, skaper positive helsemessige gevinster. Det er et mål å gi barna en trygg skoleveg slik at barn kan gå eller sykle til og fra skolen. Trygge skoleveier er også viktig for barns mulighet til å benytte skoleanlegget også i fritiden. Det er satt i gang planlegging av gang- og sykkelvei i Gratangsbotn i tilknytning til Gratangsbotn skole og boligfelt. Dette er i første

omgang en strekning på cirka halvannen kilometer, men vil etter hvert utvides til cirka tre kilometer. Målet er å utvide traseer, men dette er avhengig av økonomi.

Fysak gruppa

Gratangen er en FYSAK kommune. FYSAK står for tilpasset fysisk aktivitet i Gratangens kommunes helsearbeid, både forebyggende og rehabiliterende. Gratangen kommune ønsker å bruke fysisk aktivitet aktivt som en integrert del av kommunens forebyggende, helsefremmende og rehabiliterende helsearbeid. Dette vil si at kommunen ønsker å prioritere tiltak av fysisk art som har en lav brukerterskel, og som når relativt inaktive personer i vår kommune. Gjennom FYSAK har det blitt satt fokus på helse og fysisk aktivitet i hverdagen gjennom ulike prosjekter, som blant annet har medført en rekke merkete turløyper.

Vi ser også at gjenåpning av alpinbakken på Øse er et godt tilbud til innbyggere, og gir et bredere aktivitetstilbud. Eksempelvis ser vi at ungdom som ikke driver med annen idrett, finner aktivitetsglede i slalombakken. Dette er meget positivt.

Mål:

Gratangen kommune skal ha en arealpolitikk som sikrer innbyggere og tilreisende tilgang til variert friluftsliv og gode naturopplevelser.

For å oppnå målsettinger, må tiltak gjennomføres. Flere er gjennomført, men de fleste tiltak har behov for kontinuerlig oppfølging for i det hele tatt å kunne klassifiseres som tiltak og tilbud for innbyggere og tilreisende. Listen nedenfor viser tiltak som skaper et godt grunnlag for fysisk aktivitet, og som kan utvikles videre:

Tiltak:

- Støtte opp om søknader til frivillige lag og organisasjoner
- Revidering av planarbeid ved behov
- sikre og støtte tilrettelegging og vedlikehold av stier og turløyper
- stimulere til videre utvikling av postkassetrim
- stimulere til arenaer for sosialt samvær i uterom (lavvo, gapahuker og gammer)
- støtte til lavterskeltiltak gjennom søknader Fysak millionen.

Anlegg for idrett og fysisk aktivitet – spillemidler

Stat- og fylkesnivå

Statlig anleggspolitikk har som mål at folk flest skal ha muligheter til å drive med idrett og fysisk aktivitet. For å nå dette målet må bygging og rehabilitering av infrastruktur prioriteres i forhold til behovsvurderinger lokalt, regionalt og på nasjonalt nivå. Den viktigste målgruppen for bruk av spillemidler til idrettsformål er barn (6-12 år) og ungdom (13-19 år). Anlegg som stimulerer til barns fysiske aktivitet, organisert eller uorganisert, prioriteres spesielt. Det blir også lagt vekt på det sosiale aspektet hvor anlegg sees på som møteplasser i lokalsamfunnene.

Troms fylkeskommune forvalter ordningen av spillemidler på vegne av staten. Ordningen omfatter søknader til bygging av nye anlegg, rehabilitering av eldre anlegg, nærmiljøanlegg og friluftsanlegg. Anleggene beskrives nærmere i vedlegg til planen. Kulturdepartementet (KUD) reviderer årlig bestemmelser om tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet. Departementet fastsetter de beløp fylkeskommunene kan få til fordeling og gir tilbakemelding til fylkeskommunene om beløpenes størrelse hvert år. Fylkeskommunen fordeler deres tildelte beløp til de prioriterte søknader.

Troms Idrettskrets

Handlingsplan for Troms Idrettskrets 2010-2012 gir uttrykk for at idretten skal preges av *frivillighet, demokrati, lojalitet og likeverd.* Idrett generelt skal bygge på grunnverdier som *glede, fellesskap, helse og ærlighet.* Hovedmålet til Norges idrettsforbund (NIF) for inneværende periode er "En åpen og inkluderende idrett", noe som TIK følger opp i sine mål. For å nå målet fokuseres det på samarbeid i alle ledd.

TIK sin visjon for kommende periode blir da som følger: *I lag skaper vi aktivitet.* Troms Idrettskrets har valgt følgende grunnverdier som skal være retningsgivende i deres arbeid, og skal prege de ansattes og tillitsvalgtes arbeid i TIK: **T**roverdig, **R**aus og **U**tviklende. TIK mener at idretten har stor betydning for samfunnsutviklingen, noe som resulterer i at det stilles store krav til idrettens organisasjon. TIK ønsker å samarbeide med alle ledd i NIF, med Troms fylkeskommune, kommuner og Fylkesmannen. Idrettslagene i kommunene i Troms er fundamentet for all idrettsaktivitet i vårt fylke.

Gratangen kommune

Kulturdepartementet forutsetter at hver kommune skal ha en kommunedelplan med prioritert tiltaksplan for å få statlig støtte i form av spillemiddeltilskudd. Her skal ulike målsettinger for arbeidet skisseres, samt prioriteringer over satsingstiltak som ønskes gjennomført i handlingsperioden. Denne må være politisk behandlet før lag og foreninger kan søke om spillemidler og eventuelt få støtte. Uten en politisk behandling av handlingsplanen, vil det ikke kunne forekomme noen rehabilitering av gamle anlegg eller utbygging av nye anlegg i kommunen. Derfor har tidligere vedtatte plan for *Anlegg og områder for idrett og friluftliv, 1997-2008* vært en viktig

plan for innbyggere i Gratangen kommune, samt for lag og foreninger som har tatt initiativ til utbygging/ rehabilitering.

Planen gikk ut per 01.01.2009, men handlingsplanen har vært rullert ved behov. Forrige plan inneholdt ikke området for folkehelse. Målet er at den nye planen *Folkehelse, idrett og fysisk aktivitet 2011-2013*, skal aktivt tas i bruk innenfor de ulike samfunnssektorene folkehelse, idrett og fysisk aktivitet generelt.

Sentral samarbeidspartner for Gratangen kommune blir Troms fylkeskommune og TIK, men også nabokommuner ved samarbeidstiltak. Internt i kommunen er det lag og foreninger som er de viktigste samarbeidspartnere til kommunens administrasjon i forhold til planlegging, søknadsveiledning og saksbehandling, eventuelt gjennomføring av anleggsbygging og vedlikehold.

Frilufts- og fritidsaktiviteter er hovedsakelig basert på frivillige lag og foreningers dugnadsarbeid. Det som blir viktig fra kommunens side, er å støtte opp om det engasjementet og initiativet som disse aktørene tar.

Åpning av Hålogaland Kraft hallen i Gratangen 2006.

Målsetting:

Gratangen kommune skal legge til rette for at lag og foreninger, samt eventuelle andre aktører, gis muligheter til å utbedre og bygge ut anlegg til ønskede formål og behov.

Før vi tar for oss dagens situasjon og framtidas behov for anlegg til idrett og fysisk aktivitet, så vil vi foreta en evaluering av tidligere vedtatte plan, ”*Anlegg og områder for idrett og friluftliv, 1997-2008*”.

Evaluering av plan *Anlegg og områder for idrett og friluftliv* 1997-2008

Det vi ser i ettertid er at planen i stor grad ikke har vært brukt som et verktøy for utvikling på området. Flere tiltak som ble foreslått i planen er ikke gjennomført. Det som er gjennomført av anleggsutbygging og rehabilitering, har vært avhengig av ildsjeler innenfor idrettslaget og andre lag/foreninger. Disse har da fått prioritet i handlingsprogram. Kommunen har vært fleksibel og tilrettelagt for gode initiativ. Kommunen som eier av anlegg har gjort en del på barnehageområdet, men har en del som gjenstår på skoleanleggene. Det er en utfordring å ta i bruk en plan som et levende verktøy. Her har alle aktører et ansvar som må følges opp.

Nedenfor vises kart over hvor anlegg er plassert i kommunen (rødt flagg). Videre legges frem en oversikt over de anlegg vi har i kommunen, og hvilken stand anleggene er i. Dette var gjennomført av arbeidsgruppa våren 2010.

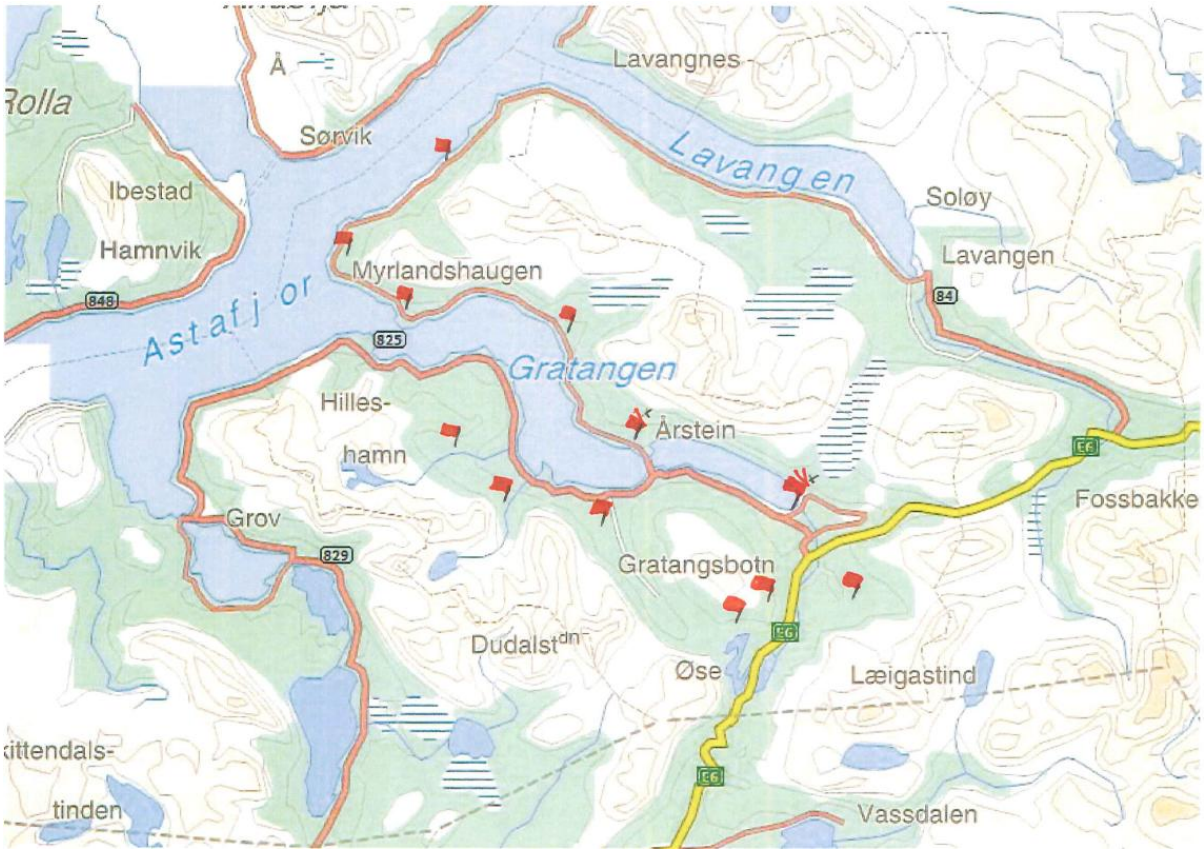

Oversikt anlegg for idrett og fysisk aktivitet per 2010

	Nærmiljøanlegg	Status 01.04.10
1	Skiløype ved Gratangsbotn skole	Skal oppgraderes
2	idrettsplass (nærmiljø) Gratangsbotn skole	Bør oppgraderes
3	idrettsplass (nærmiljø) Nord-Gratangen skole og barnehage	Bør oppgraderes
4	Ballbinge Årstein	Realisert/vedlikehold
5	Lekeplass Årstein Barnehage	Utbedret
6	Lekeplass Gratangsbotn barnehage	Ikke stønadsberettig
7	Ballbinge Hesjeberg	Realisert
8	Ballbinge Grøsnes	Realisert
9	Skateparken Gratangsbotn	Realisert

	Kommuneanlegg	Status 01.04.10
1	Svømmehall Nord Gratangen Skole	Bør oppgraderes
2	Gymsal Gratangsbotn Skole, garderobe m.m	Bør oppgraderes
3	Gymsal Nord-Gratangen Skole	Bør oppgraderes
4	Trimrom/Helsestudio Gratangsbotn	Utbedret
5	Friidrettsanlegg Stadion	Bør oppgraderes
6	Tennisbane Grus Stadion	Bør oppgraderes
7	Lysløype Kvernmo	Bør oppgraderes
8	Lysløype Laberg	Bør oppgraderes
9	Lysløype Årstein	Bør oppgraderes
10	Lysløype Løvdal	Bør oppgraderes
11	Skytebane Grøsnes	Bør oppgraderes

12	Lager/Kiosk Stadion	Bør oppgraderes
13	O-kart (hele kommunen, Nord-Gratangen har et gammelt o-kart)	Bør oppgraderes
14	Fotballøkke Gress Årstein	Bør oppgraderes
15	Treningsfeltet Gress Stadion	I bruk
16	Klubbhus Stadion	I bruk
17	Krafthallen med varmebu/lager/toalett	I bruk
18	Alpinanlegg Øse	I bruk
19	Fotballbane Gress Stadion (107x68)	I bruk
20	Fotballbane Gress Stadion (104x64)	Bør oppgraderes
21	O-kart Dolomitten	Realisert

	Anlegg for Friluftsliv	**Status 01.04.10**
1	Grøsnes - Blåfjell	Merket
2	Årstein - Skiftegammen	Merket
3	Øse – Snaufjellet	Merket
4	Dudalen, turløype med gapahuk - Eidevannet	Merket
5	Foldvik - Foldvikvatnet	Merket
6	Hilleshamn - Hilleshamnvatnet	Merket
7	Grøsnesmarsj- merket turløype	Merket
8	Skifte - Skiftegammen	Merket
9	Hotellet/E6 avkjøring - Snolke	Merket
10	Holtås - Bjørnarvannet	Merket
11	Årstein - Kåta	Merket
12	Løvdal - Belnesvannet	Merket
13	Årsteinleira Badeplass	Bør oppgraderes

14	Foldvikøya - Badeplass	Bør oppgraderes
15	Morgan Skip – Grøsnes (Strandsone)	Bør oppgraderes
16	Kvernmo – Rundt Læigas – Lapphaugen	Ikke merket
17	Fylkesgrensen – Lapphaugen	Ikke merket
18	Belnesvannet – Løvdalsskaret	Ikke merket
19	Hesjebergdalen – Ystelivannet	Ikke merket
20	Bukkemyra – Finnesletta – Lavangseidet – Årsteinshornet	Ikke merket
21	Øse – Læigastinden	Ikke merket
22	Øse – Labergdalen	Ikke merket
23	Gratangsfjellet – Spanstinden	Merket
24	Turisten – Finnesletta - Årsteinhornet	Ikke merket
25	Årstein - Årsteinhornet	Ikke merket
26	Øse - Tjeldsundet	Ikke merket
27	Foldvik – Saltvatnet i Skånland	Ikke merket
28	Turløype (ski) – Turisten - Løvdal	Ikke merket
29	Gratangen Jeger og fisk, foreningshus	Oppgraderes

Idrett og fysisk aktivitet 2011-2013, anlegg under planlegging:

I dette avsnittet vil vi presentere innkomne forslag for nye anlegg som planlegges for denne perioden. Det har vært møter, brev og informasjon vedrørende planarbeidet, men vi har dessverre ikke mottatt flere planlagte tiltak. Av erfaring så vet vi at det planlegges mer enn det som vi får registrert ved etterspørsel.

Gratangen idrettslag

Gratangen idrettslag har som målsetting å øke skiaktiviteten blant hele befolkningen. Det må legges til rette for kompetanseheving for trenere, samt at anlegg utbedres. Aktive skiløpere er et delmål. GIL har også et løpende vedlikehold av eksisterende anlegg generelt, gressbanene, tennisbanen, friidrett, Krafthallen, lysløype.

Gratangen idrettslag har fått tildelt kr. 30.000,- av Gratangen kommune til renovering av den ene gressbanen. Dette arbeidet planlegges ferdigstilt sommeren 2011 og planlegges gjennomført på dugnad uten spillemiddelsøknad.

Gratangen Idrettslag sin årlige fotballturnering i juni måned, Hålogaland Kraft Cup.

Gratangen Idrettslag har sin årlige fotballturnering i juni måned, Hålogaland Kraft Cup. Dette er en storstilt dugnad av idrettslagets organisasjon og medlemmer, samt andre frivillige aktører. Cirka 130 lag deltar i turneringa som starter fredager og avsluttes søndager. Dette er en populær turnering i vår region som strekker seg fra Tromsø i nord til Ofoten og Lofoten i sør, som samtidig krever at anleggene vedlikeholdes.

Idrettslaget har de siste årene arrangert Gratangcupen vinterstid med cirka 6 skirenn hver sesong. Disse skirennene har vært arrangert ved Gratangsbotn skole og ved fotballanlegget til Gratangen idrettslag. I tilknytning til Gratangcup-rennene, så er det kommet i gang skitreninger i høst-/vintersesongen de siste to sesongene hvor barn mellom 6 og 12 år hovedsakelig deltar. Lysløypa på Laberg har behov for vedlikehold og er et anlegg som styret jobber med.

Privat foto fra skirennet Gratangcupen.

Andre foreninger

Brettklubben var tidligere en del av idrettslaget, men er nå en selvstendig brettklubb som drifter skateparken i Gratangsbotn. Brettklubben fikk kulturmidler i 2010 til vedlikehold av skaterampene. Anlegget ligger i et flott område nært idrettsanlegg, barnehage og skole.

Det er viktig at turløyper er merket og blir vedlikeholdt. Vi har mange turløyper i egen kommune og nabokommuner. Målet er årlig oppgradering og tilsyn av løypenettet. Nye turløyper vurderes merket, noe som kan foregå i samarbeid med fysak-midler, lag/foreninger og frivillighetssentralen. Det er ulike grupper og brukere som etterspør trimløyper sommer og vinter. Etter planen skal det være en gjennomgang og oppdatering på merking av løypenettet i kommunen sommeren 2011 og 2012 hvor koordineringen vil ligge hos Frivillighetssentralen.

Oppkjøring av vinterløyper bør prioriteres i løpet av planperioden. Her sliter lag og foreninger med ressurser for å holde løyper åpne hele vinteren i gjennom. Noen løypetraseer er på tvers av kommunegrenser deler av vinteren. Dette er populære traseer som brukes av idrettsutøvere og mosjonister, men de brukes også av barnefamilier til små og store utflukter i skog og mark.

Ved Spanstind-løypa som går fra Lavangen, over Fjordbotneidet i Gratangen og over til Lapphaugen i Lavangen kommune.

Slike traseer kan holdes åpne en lengre periode av vinteren hvis man samarbeider interkommunalt for å holde løypenettet åpent. Etterspørsel etter et åpent løypenett er stor, også som lavterskeltilbud.

Skuhppa friluft

Skuhppa friluft er et nytt lag som ønsker å legge til rette for fysisk aktivitet i natur og friluft, men også etter planerte traseer som eksempelvis turløyper og veier. Målet er å øke aktiviteten for befolkningen generelt, men spesielt barn og unge. Skuhppa friluft har som mål å lage turløype i dalen nedenfor skolen i Gratangsbotn.

Området i Fjordbotn egner seg til formålet, ihht Gratangen kommune's arealplan (2010): *Meget flott område for å lage natursti*. Samtidig er dette et område som har et biologisk mangfold som bør tas vare på, og som det må tas hensyn til ved eventuell utbygging av turvei. Det går også en gammel ferdselsåre gjennom dalen. Meelva renner gjennom området og ut i fjorden. Dalen er også et område som Fysak tidligere har ønsket turløype i.

U.L. Nordlys, Løvdal

Ungdomslaget på Løvdal har et ønske om å utbedre lysløypa på Løvdal slik at den kan tas i bruk til flere formål. Det er behov for rydding av kratt samt utbedring av bruer. En rehabilitering av traséen vil nok øke aktiviteten i løypa, og bør være et mål for ungdomslaget å få gjennomført.

Skolene i Gratangen

Det er behov for å ruste opp uteområder på skolene. Et positivt estetisk miljø er viktig i skolegården. Det har med trivsel i hverdagen å gjøre til elever og lærere, og er med på å skape et bedre læringsmiljø. Dette gjelder både det grønne miljøet, og eventuelle leke- og idrettsanlegg. Gratangsbotn skole er under oppussing, og når dette arbeidet er gjennomført, så skal Nord-Gratangen skole rehabiliteres. Det burde være anledning til å vurdere utbedring av utearealet til skolene ved disse anledningene.

Svømmehallen har behov for opprustning innendørs og utendørs. Dusjer og garderober har nylig blitt renovert. Fliser i svømmebassenget er moden for utskifting. Det er ikke lagt inn noe midler i kommunens budsjett og økonomiplan for utbedring av svømmehall generelt.

Gratangen jeger- og fiskeforening

Foreninga har planer om utbedring og utbygging av sine lokaler i Fjordbotn slik at fasilitetene blir bedre. Målet er å få et klubbhus etter de behov laget har til sine egne arrangement. Målgruppa til laget er aktiviteter for barn og unge innenfor jakt og fiske. Her har laget gode rutiner både sommer og vinter med aktivitetstilbud og konkurranser til både små og store.

Laberg og Omegn grendelag

Grendelaget har planer om restaurering av deler av grendehuset da lokalene er noe nedslitt. Grendehuset leies ut til ulike arrangementer som blant annet bursdager. Laget arbeider med å få opp aktiviteten i laget, og er i gang med ulike tiltak. Grendelaget er også i gang med planer i forhold til oppgradering av området rundt Nyken-bautaen på Laberg. Her ønskes det å anlegge en park i tilknytning til tursti og turløype trasé i området.

Gratangsfjellet Hotell AS – Gratangsfjellet Alpinsenter

Gratangsfjellet Hotell AS ønsker å utbedre alpinanlegget. De har ikke muligheter til å søke spillemidler på grunn av at de er en kommersiell aktør, men vi trekker aktiviteten inn i planen for å synliggjøre anleggsvirksomhet og aktivitet innen idrett og fysisk aktivitet generelt i kommunen. Alpinanlegget er med på å gi et bredere tilbud innen fysisk aktivitet, noe både voksne og ungdom har gitt tilbakemelding på. Denne gruppen ønsker at tilbudet skal være et varig tilbud i årene fremover. Et ønske av mange brukere er tilbud om offentlig transport til anlegget i sesongen.

Gratangsfjellet Alpinsenter

Mottatte innspill om planlagte tiltak 2011-2013, uprioritert rekkefølge:

Lag og forening	Tiltak	2011			2012			2013		
Finansiering		K	P	S	K	P	S	K	P	S
Skuhppa friluft	Turløype	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Gratangen jeger/fisk	Lokale kulturbygg				?	?	?	?	?	?
Laberg & o.grendelag	Lokale kulturbygg				?	?	?	?	?	?
Laberg & o.grendelag	Tursti/turløype				?	?	?	?	?	?
Gratangen IL	Renovering gressbane	30000	X							
Planutvalget forslår:	Svømmehall, renovering Ballbinge Foldvik, nærmiljøanlegg									
Skolene i Gratangen	Leke-/aktivitets-utstyr	200 000								

I kolonnen for finansiering står forkortelsene K, P og S for Kommunalt tilskudd/egenandel, privat aktør/frivillige og spillemidler. Skjemaet viser at det kom inn én søknad om spillemidler med kostnadsoverslag og budsjetter for planlagte tiltak i 2011. Skuhppa friluft leverte som nevnt ovenfor søknad til Skuhppa Turvei i 2010. Denne ble trukket, men overføres som ny søknad høsten 2011. Resterende lag og foreninger som har forslag listet opp i skjemaet ovenfor, har kun kommet med muntlige henvisninger om planer som de ønsker å gjennomføre. Foreløpig er de satt opp for 2012 med krav om innleverte spillemiddelsøknader høsten 2011. Mottas ingen søknader i løpet av høsten, må foreningene vente et år til neste runde.

Vi har valgt å legge frem i skjemaet tildelinger som Kommunestyret har vedtatt i 2010/2011. Det ble vedtatt en bevilgning på kr. 30.000,- til renovering av gressbanen til Gratangen idrettslag etter søknad fra idrettslaget. Dette er en renovering som gjennomføres uten søknad på spillemidler. Kommunestyret har også tildelt kr. 200.000,- til leke- og aktivitetsutstyr til skolene i Gratangen.

Handlingsprogram 2011 - Prioritering av utbygging av anlegg:

Gratangen kommunestyre foretar årlig i desember møtene, prioriteringer over eventuelle innkommende søknader til utbygging og vedlikehold av anlegg. Handlingsprogrammet for 2011 fremstilles etter innkomne søknader og vedtak i kommunestyret 09.12.2010 som følger:

Lag og forening	**Tiltak**	**2011**			**2012**			**2013**		
Finansiering		K	P	S	K	P	S	K	P	S
Skuhppa friluft	Turløype	X	X	X	X	X	X	X	X	X

Handlingsprogrammet for inneværende periode 2011-2013 har foreløpig kun et vedtak vedrørende utbygging av anlegg for idrett og fysisk aktivitet på grunn av at det ikke har kommet inn flere søknader. Nye søknader i perioden rulleres eventuelt inn ved nye vedtak.

Planleggingen vedrørende Skuhppa Turvei startet i 2010 og det ble levert spillemiddelsøknad samme høst. Kommunestyret vedtok den 09.12.2010, i sak nr. 80/10 følgende:

Gratangen kommune ser positivt på søknaden fra Skuhppa Friluft til bygging av Skuhppa Turvei i Fjordbotn, og rulleres inn som førsteprioritet i handlingsprogrammet for 2011.

Evt. finansielt bidrag fra Gratangen kommune må sees i sammenheng med behandlingen av kulturmidler for 2011.

Til orientering så ble Skuhppa friluft imidlertid nødt til å trekke søknaden i 2011 på grunn av et skjema i søknaden som hadde ukorrekt mal vedrørende tinglysning hos Statens kartverk. Det ble ikke tid nok til en ny runde med grunneiere innen fristen. Skuhppa blir etter planen å levere ny korrigert søknad høsten 2011. Skuhppa planlegger å gjennomføre prosjektet *Skuhppa Turvei* i et tretrinns prosjekt hvor det leveres tre søknader over 2 eller flere år. I første del gjennomføres skogrydding og grunnarbeid av turveitrasé. Andre trinn vil være legging av dekke, mens tredje del vil bestå av montering av lysanlegg, samt løypetiltak som sitteplasser og skilting.

Avslutning

Handlingsplanen for *Folkehelse, idrett og fysisk aktivitet 2011-2013* blir Gratangen kommunes viktigste redskap for en overordnet strategi for å fremme folkehelsearbeid, samt utvikling av anlegg for idrett og fysisk aktivitet. Handlingsplanen revideres eventuelt ved behov og nye søknader innenfor planperioden. Grunnlaget som er gjort er et godt utgangspunkt for samarbeid internt i administrasjonen i Gratangen kommune, spesielt innenfor folkehelse. Det er et mål om at planen blir et verktøy som aktivt tas i bruk av offentlige, frivillige, politikere og private aktører til videre godt arbeid innenfor folkehelse, idrett og fysisk aktivitet.

Til slutt vil arbeidsgruppa avslutte planen med slagordet til Gratangen:

Gratangen – et sted å bli glad i

Vedlegg - **BEGREPSAVKLARINGER**

Det kan være på sin plass å avklare forskjellige begreper som benyttes i planen. Disse er hentet fra St.meld.nr.14 (1999-2000) "Idrettslivet i endring" og fra St.meld.nr.40 (1986-87) "Om friluftslivet" og St.meld.nr.41 (1991-92) "Om Idretten – folkebevegelse og folkeforlystelse" , St.meld.nr.8 (1999-2000) "Regjeringens miljøpolitikk og miljøtilstand" og St.meld.nr.16 (2003) "Resept for et sunnere Norge".

Friluftsliv: Friluftsliv blir i St.meld.nr.40 (1986-87) definert som "opphold og fysisk aktivitet i friluft i fritiden med sikte på miljøforandring og naturopplevelse". Kulturdepartementet har valgt å la friluftsliv inngå i begrepet fysisk aktivitet.

Idrett: Idrett blir i St.melding nr.41 (1991-92) Om idretten – folkebevegelse og folkeforlystelse, definert som "aktiviteter som i stor grad utøves i fritiden og der kroppsstillinger og bevegelser er sentrale element". Idrett dreier seg om kroppsutfoldelse, som skiller seg fra kroppsbruk i arbeid og i hverdagslige gjøremål. Det er snakk om "frivillig" kroppsutfoldelse der ferdigheter, prestasjoner og glede står sentralt.

Folkehelsearbeid: Det å fremme, bevare og gjenvinne helse, sunnhet og trivsel, ved å ta hensyn til individuelle forskjeller og ferdigheter.

Fysisk aktivitet: I handlingsplanen er fysisk aktivitet forstått som en kobling mellom lek, idrett og friluftsliv hvor all aktivitet og forflyttelse i hovedsak skjer ved bruk av egen muskelkraft. Idrett og friluftsliv tilpasset spesielle behov: Idrett og friluftsliv tilrettelagt for personer som på grunn av en funksjonshemming av fysisk, psykisk eller sosial art krever spesiell tilrettelegging.

Helse: I WHO sin erklæring er helse definert som "ikke bare fravær av sykdom, men fullstendig legemlig, psykisk og sosialt velvære".

Mosjon: Mosjonen blir i handlingsplanen definert som fysikk aktivitet som fokuserer på helse/fysisk form, adspredelse og som ikke er konkurranse.

Idrettsanlegg: Alle anlegg som er spesielt tilrettelagt for utøvelse idrett. Departementet opererer med følgende klassifisering i henhold til spillemiddelfordelingen:

- Nærmiljøanlegg
- Ordinære anlegg
- Rehabilitering av anlegg

Flerbruksanlegg: Anlegg hvor det kan utøves ulike aktiviteter både sommer og vinter.

Nærmiljøanlegg: Anlegg eller områder tilrettelagt for egenorganisert aktivitet, i tilknytning til bo- og/eller oppholdsområder. Områdene skal være fritt allment tilgjengelig, primært for barn og ungdom. Nærmiljøanlegg kan lokaliseres i tilknytning til et skoleanlegg og/eller idrettsanlegg. Ved samlokalisering med idrettsanlegg skal anlegget være for egenorganisert fysisk aktivitet. De skal ikke utformes for å dekke behovet for anlegg til organisert idrettslig aktivitet, eller konkurranseaktivitet.

Ordinære anlegg: Tilskuddsberettigede anlegg som fremgår av "Forskrifter og bestemmelser om stønad av spillemidlene til anlegg for idrett og friluftsliv". De tekniske krav til mål og utforming av anleggene tar utgangspunkt i konkurransereglene til det enkelte særforbund.

Rehabilitering av anlegg: Istandsetting av et anlegg som skal gi en vesentlig funksjonell og bruksmessig standardheving i forhold til dagens situasjon. Rehabilitering kan bety å tilpasse det til nye funksjoner og bruksområder.

Friluftsområder: Store, ofte uregulerte, deler av utmark som omfattes av allemannsretten. Det er ikke krav om parkmessig opparbeidelse, kun tilrettelegging for funksjon og bruk. Områdene benyttes til turliv, jakt, fiske, trim og aktiv trening. I reguleringssammenheng kan friluftsområder avsettes til spesialområder for friluftsliv (jmfr.Pbl.§25, nr.6).

Friområder: Avgrensede områder med spesiell tilrettelegging og opparbeiding for allmennhetens uhindrede rekreasjon og opphold. Områdene er vanligvis ervervet, opparbeidet og vedlikeholdt av kommunen. Kan være parkanlegg, turveier, lysløyper, lekeplasser, nærmiljøanlegg og badeplasser. I reguleringssammenheng er friområder en egen kategori (jmfr.Pbl.§ 25, nr.4).

Offentlig grønnstruktur: De arealer kommunen har i sin forvaltning, hvor det vokser vegetasjon. Områder som etter plan- og bygningsloven er gitt reguleringsformål "friområde", med underformål park, turvei, skiløype, lek, badeplass eller idrett/sport.

Arealplan: Plan for hvordan grunn i et nærmere avgrenset område skal utnyttes. Arealplaner viser hvordan hus, veier, skoler m.m. skal ligge.

Allemannsretten: Retten til fri ferdsel, opphold og aktivitet i utmark. Se for øvrig Friluftsloven.

Revidering/revisjon: En fullstendig saksbehandling, etter plan- og bygningslovens §20-5, med sluttbehandling i kommunestyret. Vesentlige endringer av planen skal behandles på samme måte som revidering av planen. Utføres minimum hvert 4.år.

Rullering: Mindre vesentlige endringer av handlingsprogrammet. Så lenge rullering kun medfører endringer på prioriteringslisten av allerede oppsatte anlegg (og ikke vesentlige endringer for øvrig) aksepterer departementet at den politiske behandlingen delegeres til et hovedutvalg. Idrettsråd og andre involverte parter i kommunen bør få handlingsplanen til uttalelse.